

ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПНУКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

Боровинська Ірина Євгеніївна

УДК 159.955.1: 316.625

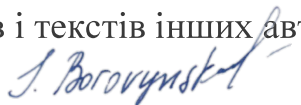
**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ ЖИТТЄВОЇ УСПІШНОСТІ
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ**

053 – психологія

05 – соціальні та поведінкові науки

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ І. Є. Боровинська

Науковий керівник – Васютинський Вадим Олександрович, доктор психологічних наук, професор.

Київ – 2022

АНОТАЦІЯ

Боровинська І. Є. Соціально-психологічні стратегії життєвої успішності внутрішньо переміщених осіб. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія (05 – Соціальні та поведінкові науки). – Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Київ, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Київ, 2022.

У роботі представлено результати теоретичного та емпіричного дослідження соціально-психологічних стратегій життєвої успішності, актуальність якого була зумовлена потребою переосмислити та виділити стратегії, які сприяють досягненню життєвого успіху внутрішньо переміщеними особами (ВПО), які переїхали внаслідок воєнного конфлікту на сході України та анексії Криму.

В умовах вимушеного переїзду ВПО стикаються з цілою низкою проблем, таких як: адаптація до нових умов проживання, пошук джерел заробітку і забезпечення родини, зміна соціального статусу, прийняття територіальною громадою. Це значною мірою позначається на баченні майбутнього та виборі засобів досягання цілей. У процесі вироблення нових стратегій особа визначає, які методи досягання буде використано, які дії та завдання має бути виконано для досягнення успіху. Не обравши ефективної стратегії, людина не може системно планувати, діяти послідовно, досягати поставленої мети. Саме тому тема дослідження «Соціально-психологічні стратегії життєвої успішності внутрішньо переміщених осіб» набуває особливого значення в сучасних умовах. Виявлення соціально-психологічних стратегій життєвої успішності, їхнього змісту та особливостей реалізації серед ВПО сприяє розширенню ефективних практик досягнення/відбудови життєвої успішності, переосмислення життя, відновлення утраченого в результаті вимушеного переселення.

Дисертаційна робота пов'язана з проблематикою науково-дослідної роботи лабораторії психології мас і спільнот Інституту соціальної та політичної

психології НАПН України «Психологічні стратегії адаптації спільноти до умов і наслідків воєнного конфлікту» (2016-2018 рр.) – державний реєстраційний номер теми 0116U003300.

Об'єктом даного дослідження є життєва успішність внутрішньо переміщених осіб. *Предметом* дослідження є соціально-психологічні стратегії життєвої успішності внутрішньо переміщених осіб.

Теоретичний аналіз проблеми життєвої успішності і її соціально-психологічних стратегій дав змогу розмежувати поняття «життєвий успіх» і «життєва успішність» та уточнити дефініцію останнього. Життєва успішність визначена як емоційно піднесений стан, який людина переживає від усвідомлення своїх результатів у важливих для неї сферах життєдіяльності, оцінки цих результатів як значущих, що супроводжується переживанням суб'єктивного благополуччя, задоволення життям, відчуттям авторства і сенсу життя, самоздійснення.

Теоретичний аналіз поняття «стратегія» дав підґрунтя для визначення соціально-психологічних стратегій життєвої успішності як способів взаємодії з іншими людьми для досягнення балансу і єдності важливих компонентів життєвої успішності, а саме: результатів активності у важливих сферах життєдіяльності (реалізації життєвого проєкту), оцінки їх як значущих; наявності емоційно піднесеного стану; задоволення потреби в самоздійсненні, самореалізації, розвитку; відчуття суб'єктивного благополуччя, гармонії, авторства і сенсовності життя.

На теоретичному рівні нами було визначено такий перелік соціально-психологічних стратегій життєвої успішності: *опора на підтримку близьких людей; звернення по допомогу до фахівців; дії за взірцем інших успішних людей; взаємовигідна співпраця; використання інших людей (маніпулятивна поведінка); інтеграція в спільноту*. На етапі емпіричного дослідження ми підтвердили наявність та використання визначеного переліку стратегій представниками досліджуваних груп та додали до нього ще одну стратегію – *дії всупереч оточенню та обставинам*.

Модель емпіричного дослідження поєднала в собі кількісні і якісні методи, що дало можливість отримати статистично надійні дані та водночас глибоко й детально розкрити зміст соціально-психологічних стратегій життєвої успішності.

Процедура дослідження передбачала розробку питальника для вимірювання рівня життєвої успішності, опитування респондентів за допомогою стандартизованих методик (вибірка складала 459 осіб, з них 292 ВПО, з яких для подальшої обробки було відібрано 284 анкети; вибірка не-ВПО складала 167 осіб, з яких для подальшого аналізу було відібрано 159 анкет), проведення глибинних інтерв'ю (усього 38 осіб, з яких 18 успішних ВПО, 12 неуспішних ВПО, 8 успішних не-ВПО), відбір учасників для проведення коучингових сесій серед неуспішних ВПО і ВПО із середнім рівнем життєвої успішності (усього 13 учасників), проведення прекоучингових інтерв'ю, проведення коучингових сесій, проведення посткоучингового тестування та інтерв'ю.

Аналіз даних, отриманих за допомогою стандартизованих методик у групах ВПО та не-ВПО, показав, що просоціальність і здатність до рефлексії – це ті риси, які є найбільш значущими для життєвої успішності і здатності оцінити власні успіхи у важливих сферах життя незалежно від наявності досвіду переселення або його браку.

У групах ВПО та не-ВПО різним є функціонал соціального оточення: у групі ВПО оточення є джерелом мотивації досягання успіху, у групі не-ВПО – джерелом задоволення емоційних потреб. Для інтеграції в соціальне оточення представники групи ВПО проявляють такі риси, як залежність від групи, товариськість та здатність підпорядковуватися правилам. У групі не-ВПО задоволеність взаєминами з іншими пов'язана з низьким рівнем прояву маніпулятивного ставлення.

У ВПО вищий порівняно з не-ВПО рівень конкурентоспроможності, що можна пояснити потребою перших адаптуватися на новому місці, відновити утрачені соціальні зв'язки або створити нові, повернутися до нормального життя шляхом реалізації в професії та відновлення фінансово-матеріальної бази. Таке прагнення, однак, призводить до неможливості приділяти достатньо часу

відпочинкові і відновлювати ресурс (задоволеність відпочинком у групі не-ВПО статистично вища, ніж у групі ВПО), що в довготривалій перспективі може стати причиною фізичного виснаження, емоційного вигорання та посилити негативні наслідки вимушеного переселення.

Порівняння успішних ВПО, успішних не-ВПО та неуспішних ВПО виявило, що успішні ВПО є найбільш умотивованими на досягнення успіху і раціональними серед усіх представників досліджуваних груп, що, з одного боку, дає їм змогу підходити до вибору засобів досягнення з «холодною головою», а з другого – за рахунок високої мотивації доритримуватися обраних стратегій або, у разі невдач, повторювати спроби досягти успіху, обираючи інші шляхи.

Порівняння груп успішних ВПО і неуспішних ВПО показали статистично значущі відмінності за всіма шкалами питальника «Рівень життєвої успішності» та за такими характеристиками, як: товариськість, прямування за громадською думкою; організованість; емоційна стійкість; просоціальність; рефлексія; здатність ставити та ієрархізувати цілі; конкурентоспроможність. Усі вони вище в успішних ВПО.

В аналізі глибинних інтерв'ю, залежно від впливу переїзду на відчуття життєвої успішності, ми виділили такі підгрупи: успішні ВПО – *набутої успішності, збереженої/примноженої успішності, зміни напряму діяльності*; неуспішні ВПО – *неуспішних; успішних, незважаючи на результати тестування; утраченої успішності; переоцінки*.

Репертуар соціально-психологічних стратегій життєвої успішності залежить від досвіду досліджуваних, їхніх уявлень про структуру і важливі елементи життєвої успішності та розуміння й оцінки ролі інших людей у її досягненні. Групи успішних ВПО і не-ВПО вирізняються сформованим і різноманітним набором стратегій, які застосовуються залежно від ситуації та потреби. Цей набір є однаковим, але зміст і значення стратегій відрізняються. Неуспішні ВПО мають розмиті уявлення про життєву успішність і є носіями цілої палітри обмежувальних переконань про роль інших людей. Це не дає їм змоги, по-перше, вийти за межі свого соціального оточення, яке часто має ті самі обмежувальні

уявлення і не може продемонструвати прикладів досягнення успіху, по-друге, прожити коригувальний досвід, який би змінив ці уявлення, та допоміг побачити результати застосування соціально-психологічних стратегій життєвої успішності.

Об'єктна і вичікувальна позиція неуспішних ВПО щодо досягнень стримує їх від перетворення навколишнього світу. Найбільшу проактивність серед досліджуваних груп виявляють успішні ВПО. Часто вона спрямована на формування функціональних спільнот, які надають різні види психологічної та інструментальної підтримки, і застосування таких соціально-психологічних стратегій життєвої успішності як *«взаємовигідна співпраця»* та *«інтеграція в спільноту»*. Проте прояв таких рис як товариськість і прямування за громадською думкою, які є важливими для ефективного функціонування в соціальному середовищі, часто призводить до соціально бажаної поведінки (медіана за цим показником у групі успішних ВПО вища, ніж у двох інших групах).

Успішні ВПО в силу обставин, що склалися, і завдяки активному пошуку можливих рішень мають найширший особистий досвід використання стратегії *«звернення по допомогу до фахівців»*. Їхні запити на роботу пов'язані як із переживанням досвіду переїзду та адаптацією до нових умов, так і з вигоранням унаслідок надактивних зусиль.

Найбільш суперечливими виявилися стратегії *«дії за взірцем інших успішних людей»* і *«використання інших людей (маніпулятивна поведінка)»*. Перша стратегія більш прихильно сприймалася неуспішними ВПО і викликала неоднозначні відповіді в успішних ВПО та не-ВПО. *«Використання інших»* - стратегія, що сильно пов'язана з феноменом соціальної бажаності, що робить її дослідження утрудненим, а сприймання респондентами суперечливим.

«Дії всупереч оточенню та обставинам» – стратегія, яка була виявлена під час проведення глибинних інтерв'ю і є притаманною успішним ВПО і не-ВПО, оскільки вимагає достатнього рівня розвитку здатності покладатись на себе, вольових рис та мотивації досягти успіху, незважаючи на обставини.

Коучинг як інструмент активації соціально-психологічних стратегій життєвої успішності показав свою ефективність за рахунок індивідуальної роботи

із запитами, практичного навчання плануванню і розробці стратегій, коригувального досвіду та взаємодії з коучем як однією з можливих рольових моделей міжособової взаємодії. На рівні кількісних результатів ми бачимо зниження показника соціальної бажаності, підвищення задоволеності такими сферами, як «взаємини з близькими людьми» та «відпочинок», підвищення загального результату за шкалою «життєва успішність» та позитивні зміни в показниках просоціальності, рефлексії, стресостійкості. На рівні якісних показників відбулися зміни у сприйманні і застосуванні майже всіх стратегій життєвої успішності. Учасники набули нових умінь, навичок і знань, переосмислили життєву успішність та її показники, усвідомили патерни своєї поведінки – як успішні, так і ті, що заважали досягати успіху.

Наукова новизна отриманих результатів.

У ході виконання роботи *вперше*:

- *розроблено поняття* «соціально-психологічні стратегії життєвої успішності», яке розглянуто як спосіб взаємодії особи з іншими людьми для досягнення балансу і єдності важливих компонентів життєвої успішності, а саме: результатів активності у важливих сферах життєдіяльності (реалізація життєвого проекту), оцінки їх як значущих; наявності емоційно піднесеного стану; задоволення потреби у самоздійсненні, самореалізації, розвитку; відчуття суб'єктивного благополуччя, гармонії, авторстві і сенсовності життя;

- запропоновано *схему розгортання соціально-психологічних стратегій життєвої успішності*, яке відбувається через усвідомлення власних життєвих цінностей, на основі яких відбувається формування життєвого проекту, визначення можливих шляхів його реалізації, з подальшим вибором оптимальних дій, враховуючи можливі суперечності, перепони та шляхи їхнього подолання;

- визначено *перелік соціально-психологічних стратегій життєвої успішності*: опора на підтримку близьких людей; звернення по допомогу до фахівців; дії за взірцем інших успішних людей; взаємовигідна співпраця; використання інших людей (маніпулятивна поведінка); інтеграція в спільноту; дії всупереч оточенню та обставинам;

- *визначено* спільне і відмінне у репертуарах та способах використання соціально-психологічних стратегій життєвої успішності серед успішних ВПО, успішних не-ВПО та неуспішних ВПО;

- *застосовано* коучинг як інструмент роботи із запитами ВПО, пов'язаними з життєвою успішністю і соціально-психологічними стратегіями її досягання. Виявлено його переваги: індивідуальний підхід та вузьке зосередження на запиті; підвищення рівня рефлексії, життєвої успішності, задоволеності з відпочинку та взаємин із близькими, просоціальності, стресостійкості та зниженні рівня соціальної бажаності; усвідомлення власних сильних і слабких сторін; розвиток навичок аналізу та оцінки, планування, пошуку і приймання рішень, комунікації.

Набули подальшого розвитку:

- уявлення про життєвий успіх, життєву успішність як нетотожні поняття;
- уявлення про роль кризових подій у розгортанні життєвого успіху і життєвої успішності.

Уточнено:

- уявлення про зміну рівня життєвої успішності у зв'язку з переселенням та адаптацією до наслідків воєнного конфлікту;
- можливі засоби оцінки ефективності коучингу та застосування якісних і кількісних показників.

Практичне значення роботи

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані для корекційної психологічної роботи з ВПО, розробки навчальних та адаптаційних програм, навчання співробітників соціальних служб, розробки тренінгових програм для такої роботи.

Ключові слова: життєвий успіх, життєва успішність, соціально-психологічні стратегії життєвої успішності, внутрішньо переміщені особи, внутрішнє переселення.

SUMMARY

Borovynska, Iryna Ye. Social-psychological strategies for life successfulness of Internally displaced persons. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Dissertation for a Doctoral Degree in 053 – Psychology (05 – Social and Behavioural Sciences). – Institute for Social and Political Psychology, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Institute for Social and Political Psychology, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, 2022.

The thesis presents the results of theoretical and empirical research on social-psychological strategies for life successfulness, the relevance of which was based on the need to rethink and identify strategies that facilitate life success achieving by internally displaced persons (IDPs), who moved due to military conflict in eastern Ukraine and Crimea annexation.

In the conditions of forced relocation, IDPs face a number of problems: adaptation to new living conditions, search for sources of income and family support, change of social status, and acceptance by the local community. These circumstances to a great extent reflect on the choice of means for goals achievement and view of the future. The choice of strategy determines what methods of achievement will be used, and what actions and tasks must be performed to achieve success. Without choosing an effective strategy, a person cannot plan, act consistently, or determine further steps. That is why the topic of the study, "Social-psychological strategies for life successfulness of internally displaced persons", is taking particular importance in current conditions. Identification of social-psychological strategies for life successfulness, their content and features of implementation among IDPs helps to increase the efficiency of life successfulness achievement/rebuilding practices, reinterpretation of life, and loss restoring in consequence of forced resettlement.

The thesis is thematically connected with the research sphere of the Mass and Communities Laboratory at the Institute for Social and Political Psychology, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, namely the project on *Psychological strategies of community adaptation to the consequences of an armed conflict* (2016-2018), registered as 0116U003300.

The research object is the life successfulness of internally displaced persons, while the research subject is social-psychological strategies for life successfulness of internally displaced persons.

Theoretical analysis of the problem of life successfulness and socio-psychological strategies of life successfulness allowed us to distinguish the concepts of "life success" and "life successfulness" and to clarify the definition of the last one. Life successfulness is defined as an emotionally coloured state that a person experiences from the realisation of his/her results in important areas of life, evaluation of these results as significant, accompanied by the experience of subjective well-being, life satisfaction, sense of authorship and meaning of life, self-realisation.

Theoretical analysis of the concept of "strategy" provided a basis for defining the notion of social-psychological strategies for life successfulness, as ways of interacting with other people to achieve balance and unity of essential components of life successfulness, namely: results in important areas of life (life project), evaluation of life project results as significant, the presence of an emotionally coloured state, satisfaction the need for self-fulfilment, self-realisation, development, sense of subjective well-being, harmony, authorship and meaning of life.

At the theoretical level, we have identified the following list of socio-psychological strategies for life successfulness: *reliance on close people's support; addressing helping professionals; acting according to the role model of other successful people; cooperation with others; using of others (manipulations); integration into the community*. Further interviews and analysis of the materials made it possible to add to this list one more strategy that is peculiar to the representatives of groups of successful IDPs and non-IDPs – *actions regardless of social environment and circumstances*.

The model of empirical research combined quantitative and qualitative methods. That provided an opportunity to obtain statistically reliable data and at the same time, more deeply and in detail to reveal the content of social-psychological strategies for life successfulness.

The research procedure included the development of a questionnaire to measure the level of life successfulness, and a survey of respondents (the sample was 459 people,

including 292 IDPs, of which 284 survey forms were selected for further processing; the sample of non-IDPs was 167 people, from which 159 survey forms were selected for further analysis) using standardised methods and determining the level of life successfulness, conducting in-depth interviews (a total number of interviewees was 38 people, including 18 successful IDPs, 12 unsuccessful IDPs, 8 successful non-IDPs), selection of participants for coaching sessions among unsuccessful IDPs and IDPs with the average level of life success (13 participants), conducting pre-coaching interviews, conducting coaching sessions, conducting post-coaching testing and interviews.

Analysis of data obtained using standardised methods in groups of IDPs and non-IDPs showed that pro-sociality and reflection are the most critical traits for life successfulness and the ability to assess own success in important areas of life regardless of the experience of forced relocation or its absence.

There are different functions of the social environment in IDPs and non-IDPs: in the IDP group, the environment (both close and extended) is a source of motivation to succeed, and in the non-IDP group - a source for meeting emotional needs (life satisfaction, emotional stability (calmness)). To integrate into the social environment, IDPs demonstrate such characteristics as group dependence, sociability and the ability to obey rules. In the group of non-IDPs, satisfaction with relationships with others is associated with a low level of manipulative attitudes. In the IDP group, manipulation is related to personal development.

Non-IDPs have a lower level of competitiveness than IDPs. This trend can be explained by the need of IDPs to adapt to a new place, restore lost social connections or create new ones, return to normal life through realisation in the profession and restore their financial and material base. These aspirations, in turn, lead to the inability of migrants for enough resting and resources renewal (satisfaction with rest in the non-IDPs group is statistically higher than in the IDPs group), which in the long perspective can cause physical exhaustion, emotional burnout and increase negative consequences of forced relocation.

The next element, which demonstrates the difference between IDPs and non-IDPs groups, is reflected in the structure of the links between the level of life successfulness

and the scales responsible for important areas of life and the scales that reflect personal characteristics.

A comparison of successful IDPs, successful non-IDPs and unsuccessful IDPs found that successful IDPs are the most motivated and rational among all studied groups. That, on one hand, allows them to choose the means of goals achievement with a “cold head”, on the other – to keep chosen strategies because of high motivation or repeat attempts to achieve results by trying other ways.

Comparisons of groups of successful IDPs and unsuccessful IDPs showed statistically significant differences on all scales of the questionnaire "Level of life successfulness" and on such characteristics as (they are higher in the group of successful IDPs): sociability, following public opinion; self-discipline; emotional stability; pro-sociality; reflection; ability to set and hierarchise goals; competitiveness.

In the analysis of in-depth interviews, depending on the impact of relocation on the feeling of success in life, we identified the following subgroups: successful IDPs – *subgroup of a successful, subgroup of multiplied successfulness, a subgroup of direction change*; unsuccessful IDPs - *unsuccessful; successful despite the test results; a subgroup of lost successfulness; a subgroup of re-evaluation*.

Broad life experience and previous successes are the basis for developing and applying a wide repertoire of social-psychological strategies for life successfulness. Groups of successful IDPs and non-IDPs have a well-established and diverse set of strategies that are applied depending on the situation and needs. The set of strategies in the groups of successful IDPs and non-IDPs does not differ, but the content and meaning of these strategies differ in the abovementioned groups.

The repertoire of social-psychological strategies for life successfulness depends on the respondents' ideas about the structure and important elements of life successfulness, understanding and evaluation of the role of other people in achieving it. Unsuccessful IDPs have a vague idea of life successfulness and are the bearers of a whole range of limiting beliefs about the role of other people in achieving it. That fact, in turn, does not allow them, first, to go beyond their social environment, which often has the same limiting beliefs and cannot demonstrate examples of success, and

secondly, to experience a corrective practice that would change these ideas, and allow to see and feel the social-psychological strategies for life successfulness in action.

In addition, the objective and expectant position of unsuccessful IDPs towards success achievement keep them from transforming the world around them. The most proactive among the studied groups are successful IDPs, who often aim to form active communities (which provide various types of psychological and instrumental support) and usage of such social-psychological strategies of life successfulness as cooperation with others and integration into the community. However, the manifestation of such qualities as sociability and following public opinion, which are important for effective functioning in a social environment, lead to socially desirable behaviour (the median for this indicator in the group of successful IDPs is higher than in the groups of successful non-IDPs and unsuccessful IDPs).

Due to the current circumstances and the active search for possible solutions, successful IDPs have the broadest personal experience of using the “addressing helping professionals” strategy. Requests to work with such professionals among successful IDPs are related to both the experience of moving and adapting to new conditions, as well as burnout due to overactive efforts.

The most controversial, according to our study, were the strategies of "acting according to the role model of other successful people" and "using of others" (manipulations). The first strategy was more favourably received by unsuccessful IDPs and provoked mixed responses in the groups of successful IDPs and non-IDPs, as repetition after others is not the behaviour expected from successful people. "Using of others" is a strategy that is strongly associated with the phenomenon of social desirability, which makes its study difficult and respondents' perceptions controversial.

"Actions regardless of social environment and circumstances" is a strategy identified during in-depth interviews. It is peculiar to the representatives of the groups of successful IDP and non-IDP. It requires a sufficient level of self-reliance, willpower, and motivation to succeed despite the obstacles.

Coaching, as a tool for activating social-psychological strategies for life successfulness, has shown its effectiveness due to individual work with requests,

practical training in planning and strategy development, opportunity to go through the corrective experience, and interaction with the coach, as one of the possible role models for interpersonal interaction. At the level of quantitative results, we see decreasing in social desirability, increased satisfaction with such areas as "relations with close people", "leisure", and the overall result on the scale of "life successfulness", positive changes in stress-resistance, pro-social behaviour and reflection. The two latter are most correlated with different indicators of life successfulness. At the level of quality indicators, there were changes in the perception and application of almost all strategies for life successfulness. Participants acquired new skills, abilities and knowledge, rethought life success and its indicators, and realised the patterns of their behaviour (both successful and those that kept from success achievement). Therefore, coaching has proven itself an effective tool for improving life successfulness and mastering social-psychological strategies.

The scientific novelty of the obtained results:

A novel contribution to Ukrainian social psychology

- *the concept of "social-psychological strategies for life successfulness" was defined* as a method of person's interaction with other people for achieving balance and unity of the important component of life successfulness which are: the results of activities in important areas of life (life project realisation), evaluation of these results as significant; presence of emotionally coloured state; satisfaction of needs in self-fulfilment and self-realisation; experiencing subjective well-being, life satisfaction, sense of authorship and meaning of life;
- *the scheme of social-psychological strategies for life successfulness deployment was offered* and described through the realisation of own values based on which life project is formed, identifying possible ways of life project realisation with the further choice of the optimal actions with consideration of possible contradictions, obstacles and ways of their overcoming;
- *the list of social-psychological strategies for life successfulness was offered*, it includes the next strategies: reliance on close people's support; addressing helping professionals; acting according to the role model of other successful people; cooperation

with others; using of others (manipulations); integration into the community, actions regardless social environment and circumstances;

- the commonalities and differences in repertoires and methods of social-psychological strategies for life successfulness use among successful IDPs and non-IDPs, unsuccessful IDPs are determined;

- coaching was used as a tool for dealing with the requests of IDPs related to life successfulness and social-psychological strategies of its achievement; its advantages were identified as following: individual approach and tight concentration on request; increasing of ability to reflect, life successfulness, satisfaction with rest and relations with close people, prosociality, stress resistance, decreasing of the social desirability level; realisation of own strengths and weaknesses; development of analysis and evaluation, planning, communication, search and decision-making skills.

Contribution to expanding the vision of previously researched issues:

- ideas about life success, and life successfulness as non-identical terms;
- representations about crisis events in the process of life success and life successfulness deployment.

Ideas developed through the research:

- representations about the changing of life successfulness level due to the resettlement and adaptation to the consequences of the military conflict;
- ideas related to the evaluation of coaching effectiveness and usage of quantitative and qualitative metrics.

The practical value of the research

The dissertation research results can be used for correctional psychological work with IDPs, development of training and adaptation programs for these individuals, training of social workers involved in dealing with IDPs, and development of training programs for such work.

Keywords: life success, life successfulness, social-psychological strategies for life successfulness, internally displaced persons, internal migration.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

A) Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації.

Статті у наукових фахових видання затверджених МОН України:

1. Боровинська, І. Є. (2017а). До психологічного розуміння понять «успіх», «успішність», «життєвий успіх», «життєва успішність». *Науковий вісник Херсонського державного університету*, Вип. 3, том 2, 142-148. (IndexCopernicus)

2. Боровинська, І. Є. (2017b). Соціально-психологічна природа стратегій життєвої успішності внутрішньо переміщених осіб. *Проблеми політичної психології*, 5(19), 62-72.

3. Borovynska, I. Ye. (2019a). Life successfulness as a phenomenon influenced by social desirability effect. *Scientific herald of the Kherson State University*, Vol.1, 199-205 (Index Copernicus).

4. Borovynska, I. Ye. (2019b). The place of mental health in the structure of life successfulness. *Humanitarium*, 42(1), 16-27 (Index Copernicus).

5. Borovynska, I. Ye. (2019c). The sense of community belonging among internally displaced persons with high level of life successfulness. *Theory and practice of modern psychology*, Iss. 5, vol. 1, 129-135 (Index Copernicus).

6. Borovynska, I. Ye. (2020a). Coaching as a mean of social-psychological strategies for life successfulness activation among internally displaced persons with low level of life successfulness: possibilities and limitations. *Theory and practice of modern psychology*, Iss. 1, vol. 3, 21-27 (Index Copernicus).

Статті у міжнародних наукових виданнях, які входять до Європейського Союзу:

7. Borovynska, I. Ye. (2020b). Social-psychological strategies for life successfulness of internally displaced persons: comparative analysis. *KELM*, 33(5), 70-79 (Index Copernicus).

8. Borovynska, I. Ye. (2020c). Social-psychological outcomes of coaching cooperation for internally displaced persons with low and moderate levels of life

successfulness. *Proceedings of the XXIV International Scientific and Practical Conference: Social and Economic Aspects of Education in Modern Society*, 35-45.

Б) Опубліковані праці апробаційного характеру:

9. Borovynska, I. (2017). The Role of Post-Traumatic Growth in Success Achieving by Internally Displaced Persons. *V International Scientific and Practical Seminar Political and Economic Self-Constitution: Citizenship Identity and Education*, м. Коринф, Греція, 26 травня 2017 очна участь із доповіддю і публікацією матеріалів.

10. Боровинська, І. Є. (2018). *Життєва успішність і сім'я – єдиний вимір сучасної реальності*. Сімейна політика в Україні: проблеми і перспективи розвитку, Київ, 4 квітня 2018, очна участь із доповіддю і публікацією матеріалів.

11. Borovynska, I. Ye. (2018a). *Success Stories of IDPs as a Resource of Adaptation and Inspiration for Other Community Members*. Всеукраїнська науково-практична конференція з медіапсихології. Медіаторчість в сучасних українських реаліях: протистояння медіатравми, Київ, 19 червня 2018, заочна форма участі із публікацією матеріалів.

12. Borovynska, I. Ye. (2018b). The Dark Side of Life Success: How to Achieve Results and Preserve Mental Health. *II International conference on mental health care "Mental health: Global challenges of XXI Century"*, м. Київ, 27-28 жовтня 2018, очна участь із публікацією матеріалів у *MHGC Journal* (Рим, Італія).

13. Боровинська, І.Є. (2019а). Готовність внутрішньо переміщених осіб до оволодіння соціально-психологічними стратегіями життєвої успішності. *Міжнародна науково-практична конференція «Пріоритетні напрями вирішення актуальних проблем виховання і освіти»*, м. Харків, 26–27 липня 2019, заочна участь із публікацією матеріалів.

14. Боровинська, І. Є. (2019b). Ставлення до взаємодії з фахівцями допомагаючих професій переселенців з низьким і високим рівнями життєвої успішності. *Міжнародна науково-практична конференція Людина та соціум: сучасні проблеми взаємодії (психологічні та педагогічні аспекти)*, м. Львів, 27–28 вересня 2019 року, заочна участь із публікацією матеріалів.